

TOMISLAV ŠOŠA

Psihoneurološke osobine pomoraca

Poznato je da svaki čovjek posjeduje vlastita tjelesna i duševna svojstva po kojima se individualno razlikuje jedan od drugoga. Ona u osobi sačinjavaju nerazdvojno jedinstvo i prate čovjeka kroz njegov život. Na temelju kakvoće tih osobina vrši se i profesionalni izbor ljudstva za pojedine vrste zanimanja među koje spada i pomorstvo.

Misaoni produkti duševnog života, zatim volja, osjećaji, karakter te ostali apstraktni pojmovi stvoreni u svijesti čovjeka raznose se kao psihodinamična energija mozga putem živčanog sistema po čitavom tijelu da bi se preko lokomotornog sustava i govorne transmisije očitovali u vanjskom svjetlu. Na temelju ovih zapažanja, koja potječu od čina, riječi i ponašanja ispitanika, dade se zaključiti o kakvom se psihičkom stanju radi kod čovjeka kao misaonog bića.

Budući da se duševni procesi skrivaju u psihofiziološkoj sferi subjekta, to se pojedina psihoneurotska skretanja, za razliku od objektivno uočljive tjelesne patologije, mogu ne samo potkrasti nego ih pojedini simulanti mogu na psihotestu i nakon toga dugo vremena vješto prikrivati. Zbog toga je potrebno da se postojećem neuropsihijatrijskom pregledu posveti još veća pažnja kako bi se izbjegle omaške koje ponekad dozvoljavaju da se za pomorsko zanimanje regrutiraju i one osobe koje zbog poremećene psihičke ravnoteže i svog karakternog portreta ne bi smjele zauzimati radna mjesta na brodu.

U pojedinim situacijama kad se na upražnjena mjesta na brodu uzimaju osobe bez detaljnog psihijatrijskog pregleda, događa se da se među njima uvuku nastrani tipovi kao što su pijanice, narkomani pa čak i kriminalci. Ugledne svjetske kompanije vode »crne liste« o onim pomorcima koje ne treba ukrcevati. Među njima nalaze se po katkad i naši pomorci koji zbog pijanstva, tučnjave, neposlušna, neopravdanog prigovaranja i drugih izgrede ove kompanije više ne primaju.

Nastrana osoba s kojom se na kratkoj relaciji od pramca do krme neizbježno i svakodnevno susreću članovi posade, stvara neprilike i unosi razdor među osobljem na brodu. Poznato je da pomorstvo za razliku od uvjetno rečeno kratkotrajnih kopnenih i zračnih prevoza spada u takvu vrst službe u kojoj moreplovac sprovodi na brodu dugotrajni boravak pa čak i čitavi svoj radni staž, te je brod ne samo radno mjesto nego i putujući

dom pomorca na vodi. Da bi u takvom domu mogli vladati korektni međuljudski odnosi, treba se osloboditi osoba koje bi mogle narušiti drugarsku i radnu harmoniju na brodu. Suvremena navigacija danas traži od pomoraca sve jače angažiranje umne i stručne sposobnosti, a sve manje fizičkog napora. Složeno rukovanje strojevima te kontrola raznih uređaja, zatim elektronska postrojenja, satelitska i radarska navigacija, glomaznost i brzina brodova, sve gušći promet, zatim opasni tereti, automatizacija i mehanizacija, uvjetuju odgovoran intelektualan napor zbog čega dolazi do sve jače živčane napetosti. Duševna neuravnoteženost dovodi kod pojedinaca do »živčanog sloma«, a posebno kod mlađih kadrova koji nisu prilagođeni brodskom životu kao i kod onih koji zbog oskudnog stručnog znanja nisu spremni za takvo zvanje.

Međutim, osim napora za vrijeme aktivnog rada na brodu, na živčani sistem pomoraca u »radnoj pauzi« negativno utječe i mnoštvo drugih faktora. Buka motora, vibracija broda, klimatski uvjeti, ograničen prostor, susret sa istim osobama na brodu, strah u opasnim olujama i ratnim situacijama te morska bolest, zatim odvojenost od obitelji te seksualna apstinencija kao i ostali subjektivni i objektivni utjecaji ne samo da nepovoljno djeluju na odmor i rekreaciju ljudstva nego izazivaju umor, iscrpljenost i razdražljivost koja katkad dovodi i do sukoba među članovima posade.

Osim toga danas je suvremena tehnika širom svijeta omogućila brzi ukrcaj i iskrcaj tereta te se trgovački brodovi sve manje zadržavaju u lukama. Na taj način posade nemaju vremenske mogućnosti da suaze s broda, promijene ambijent i da se povremeno razonode na kopnu čime se sve više traumatizira ličnost moreplovca. Zbog takvog stanja danas se pomorcima dozvoljavaju mnogo duža odsustva od onih koja koriste radnici na kopnu.

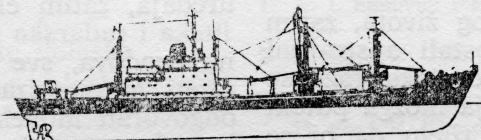
Pomorstvo spada među teška zanimanja i zato ljudi ukrvani na brodu moraju imati takorekuć »čelične živce« da bi u specifičnim uvjetima života i rada na moru mogli i znali hladnokrvno i trijezno svladati teške situacije s kojima se u plovidbi nerijetko susreću. Pomorac sa slabom »živčanom podlogom« ne može izvadati herojske podvige, već naprotiv, opterećen raznim kompleksima, i sam podliježe duševnoj krizi koja može za sobom povući nedogledne štetne posljedice osobito kad se

radi o komandnom osoblju i odgovornom kadru na brodu. S tim u vezi postoje i odgovarajući pravilnici o utvrđivanju sposobnosti članova posade trgovačke mornarice SFRJ kao i kandidata za upis u centre usmjerenog obrazovanja pomorsko-brodskog smjera. Tako u »Pravilniku o zdravstvenoj sposobnosti moreplovaca« uz ostale zapreke za službu na brodu spadaju slijedeća neuropsihijatrijska stanja: epilepsija i druge bolesti koje mogu dovesti do privremenog gubitka ili poremećaja svijesti, psihoze, alkoholizam, narkomanija, neuroze, poremećaj ličnosti, duševna zaostalost, zatim organske bolesti centralnog nervnog sustava i perifernih živaca s poremećajima funkcije od važnosti za radnu sposobnost.

Osim toga dokazano je da pomorci uz probavne smetnje najčešće boluju od psihičkih tegoba.

Vodeći računa o tim saznanjima proizlazi potreba po kojoj za pomorsko zvanje nije odlučujuća samo somatska kondicija pomorca, nego za službu na brodu treba birati osobe koje posjeduju zdrave i normalne duševne značajke.

U tom smislu nameće se zahtjev po kojemu timski pregled psihijatra, psihologa i neurologa valja da prestane biti samo rutinski pregled, već mora postati jedan od najvažnijih parametara kod procjene zdravstvene sposobnosti ljudstva u moreplovstvu.

Jugoslavenska tankerska plovidba

Složena organizacija udruženog rada za pomorski promet, brodogradnju, turizam i trgovinu, s ograničenom i supsidijarnom odgovornošću

Radna zajednica — Zajedničke službe SOUR-a

Borisa Kidriča 3,
57000 ZADAR
Telefon: 22-377
Telex: 21127
Telegram: Jugotanker
Sjedište SOUR-a JTP

RO JUGOTANKER
RO BRODOGRADILISTE
RO TURISTHOTEL
RO TANKERKOMERC

Predstavništvo:
Pino Budičin 1,
51 000 RIJEKA
Telefon: 25-542
25-625
Telex: 24198

RO JUGOTANKER: U unutrašnjem prometu vrši prijevoz tereta i putnika vlastitim i unajmljenim brodovima u svim kategorijama plovidbe, pružanje usluga bunkeriranja brodovima. U vanjskotrgovinskom prometu vrši izvoz i uvoz za vlastite potrebe radne organizacije, međunarodni pomorski transport robe i putnika, agencijski poslovi u inozemstvu, usluge ukrcaja i iskrcaja i bunkeriranja i slično.

RO BRODOGRADILISTE: Vršiti gradnju i popravke brodova, brodskih strojeva, uređaja, opreme i željeznih konstrukcija, te se bavi off shore poslovima. Posjeduje dva plutajuća doka. Kapacitet dizanja doka I je 2.300 tona težine, dužina 89,6 metara, dužine preko potklada 75 metara, maksimalan gaz 4,4 metra, a može primiti brod maksimalne širine 16 metara. Kapacitet dizanja doka XVI je 8.500 tona težine, dužina 159 metara, dužina preko potklada 140 metara, maksimalni gaz 7 metara, a može primiti brod maksimalne širine 23,5 metara.

RO TURISTHOTEL: Hoteli i turistička naselja na kopnu i otocima: »Pinića« — Petrcane, »Alan« — Stanigrad (naturist), Crvena Luka — Biograd m/m, Božava, Luka, Sali, »Koritnjak« — Iž Veli, »Zadranka« — Ugljan; Autokampovi: Starigrad-Paklenica, Crvena Luka; »Marina« — Yacht club; Pogon za proizvodnju slastica; Praonica rublja, vlastita putnička agencija: izleti, transferi, garažiranje kola.

RO TANKERKOMERC: U unutrašnjem prometu u osnovnoj djelatnosti bavi se trgovinom na veliko prehrambenim proizvodima i industrijskim neprehrambenim proizvodima. U sporednoj djelatnosti vrši usluge ukrcaja i iskrcaja brodova, vagona i sredstava cestovnog saobraćaja naftom, naftnim derivatima, proizvodima petrokemije i ostalom tekućom robom, čišćenje rezervoara, brodskih tankova, vagona i autocisterni, prerada i pakovanje naftnih derivata, proizvoda petrokemije i ostale tekuće robe, poslovi broskog snabdjevača, posredovanje u prometu roba. U vanjskotrgovinskom prometu obavlja izvoz svih proizvoda radnih organizacija — članica SOUR-a Jugoslavenske tankerske plovidbe, uvoz opreme, repromaterijala, rezervnih dijelova sirovina za potrebe radnih organizacija članica SOUR-a, izvoz i uvoz prehrambenih proizvoda i industrijskih neprehrambenih proizvoda, zastupanje inozemnih tvrtki i držanje konsignacijskih skladišta, posredovanje u vanjskotrgovinskom prometu, malogranični i prekomorski promet, poslovi javnih skladišta u međunarodnom robnom prometu, opskrba stranih brodova, pružanje privrednih usluga: iskrcaja brodova, željezničkih i cestovnih prometnih sredstava proizvodima petrokemije i ostalom tekućom robom, čišćenje i održavanje sredstava prijevoza petrokemije i ostale tekuće robe, prerada i pakovanje proizvoda petrokemije, naftnih derivata i ostale tekuće robe.